

stor og kun af Betydning i København. Ellers var der intet, aldeles intet. Det vil erindres, at det første Forsøg, der blev gjort paa at samle Danmarks Arbejdsgivere for at varetage deres særlige Interesser, skete den 19. Maj 1896, altsaa 3—4 Aar efter, at dette Lovgivningsforsøg var gjort her. Man stod den Gang uden noget som helst Hjælpemiddel til at dæmme op mod de Fordringer og Krav fra anden Side, som man mente ikke vare berettigede, og at man derfor tog med Kyshaand mod en Haandsrækning fra Lovgivningsmagtens Side, er klart.

Men se vi paa den Institution, vi nu have, og anstille en Sammenligning mellem denne og den Institution, som den Gang var Genstand for Lovgivningsmagtens Behandling, nemlig Arbejdsretter og Enighedskamre, viser det sig, at nu ere vi komne uendelig langt udover det Standpunkt, ud fra hvilket man den Gang forsøgte at lovgive. Den Gang stod man endnu paa dette, at Arbejdsretter — det var en ret højtt travende Titel, man havde i disse Love, fordi de kom Syd fra, og der ere de altid ret stærke i det formelle — vare en Institution, der var saavel territorialt som paa anden Maade begrænset, idet det var Kommunerne, som skulde oprette disse Arbejdsretter, naar et vist Antal Arbejdere og Arbejdsgivere henvendte sig til Kommunerne; man kunde ikke, naar man overhovedet vilde instituere disse Arbejdsretter, gøre andet. Denne Ret var af en ret formel Natur. Den var ogsaa formelt korrekt og minutøst udstyret med det fornødne Apparat til at kunne virke. Men der var sat den Begrænsning, at ingen Kendelse kunde afsiges af Arbejdsretten, saafremt Spørgsmaalet angik en Værdi af over 200 Kr. Nu vil enhver, som har lidt Kendskab til Arbejdsstridigheder og Konflikter, let forstaa, at der neppe kan paavises nogen økonomisk Konflikt mellem Arbejdsgivere og Arbejdere, som ikke langt overstiger 200 Kr. Det, som Arbejdsretterne vilde have at beskæftige sig med, var altsaa kun en ubetydelig Brøkdelen af det, som overhovedet er Genstand for Forhandling mellem Organisationerne. De saakaldte Enighedskamre kunde foretage et Forligsforsøg, eventuelt ogsaa afsige Kendelse, men Kendelsen var død og magtesløs, hvis ikke begge Parter bagefter erklærede, at de vilde vedkende sig den. Kendelsen blev derfor ikke meget værd som Kendelse betragtet. Det ere vi, som sagt, komne langt, langt forbi.

Som jeg nævnedes før, blev der gjort

et Forsøg — og det er i alt Fald det første Forsøg, der lykkedes — ved at stifte en Forening af Danmarks Arbejdsgivere den 19. Maj 1896. Men foreløbig turde man ikke gaa videre, end at man begrænsede denne Forenings Omraade til kun at omfatte Bygningsfagene samt dermed beslægtede Virksomheder i København. I Løbet af et Par Aar udvidede Foreningen sig noget, men først i Begyndelsen af Aaret 1899 foretoges der en Omdannelse og en meget stor Udvidelse saaledes, at ved Foreningens ny Love, der bleve vedtagne den 20. Marts 1899, kom Foreningen til at omfatte hele Landet og alle Fag. Det blev i alt Fald gjort muligt for alle Fag i hele Landet at træde ind. Men saa kom den Kalamitet, som vi alle kende. Som jeg siger: Lovene bleve vedtagne den 20. Marts 1899, og i Slutningen af April, Begyndelsen af Maj indtraadte den store Lockout.

Jeg skal ikke komme ind paa at repetere denne Begivenheds Historie, det er uforment og saa meget mere uforment, som jeg nærer det Haab, at det var en Foranstaltning, som kun blev foretaget een Gang for alle. Men jeg skal nævne blot dette, at det for alle os — og vi vare mange alvorlige Mænd —, der paatog os det store Ansvar at beslutte Lockouten, stod ganske klart, ganske utvivlsomt, at det var en bydende Nødvendighed at optage denne Kamp. Dertil var der mange Grunde, men særlig den nærliggende, at det var den eneste Mulighed, hvorved man kunde skaffe den gensidige, nødvendige Respekt mellem de to Organisationer. Det var umuligt at faa de to Organisationer til forstaa Nødvendigheden af for Fremtiden at holde Fred, naar man ikke først lærte dem, hvad Krigen betød. Der var selvfølgelig ingen af Parterne, der, den Gang Krigen begyndte, havde Begreb om, at den anden Part havde saa megen Modstandsevne, som den havde; det erkender jeg villigt, jeg erkender villigt, at vi stode i den Vildfarelse paa vor Side, at Arbejderne ikke vilde have saa megen Modstandskraft, som det altsaa viste sig, de havde, og vi have mangfoldige Beviser paa, at ganske den samme Slags Fejltagelse skete der hos Arbejderne. De troede om den Forening, som knapt endnu var kommen ud af Svøbet, at den i Løbet af nogle Uger eller i alt Fald i Løbet af en Maa-nedstid vilde være slaaet fuldstændig til Døde, saa at den aldrig stod op mere. Det maatte læres, at de to Organisationer skulde have Respekt for hinanden. Først da det